

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Belgica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67721](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67721)

gnationem, de qua fusius in annuis Collegij, se pararet, generali confessione, & sacra communionem prius animam, quam armis corpus munire voluit, qua pietate impetrasse videtur, vt interdensam missilium nubem illæsus permanferit.

P R O V I N C I A
B E L G I C A .

IN Belgica Prouincia Societas omnino frequens; Collegia præcipuis vrbibus vndeuginti, Socij numerantur supra quingentos sexaginta octo. Louanij quinquaginta vnus. Tornaci simul in Collegio, simul in domo Probationis, centum duo. Audomari in Collegio quidem nostro, quinque & triginta; in Seminario vero Anglorum, quod in eadem vrbe iuxta Collegium est, vndecim. Duaci, tres & quadraginta. Leodij vno minus. Traiecti, vt Ipris, vndeuginti. Antuerpiæ, triginta quatuor. Brugis duo & viginti. Totidem Contraci, & Gandau. Vallencenis vno plus. Insulis duo & triginta. Montibus sex & viginti. Sancti Winoci Bergis quatuordecim. Atrebatu duodeuginti; vno minus Cameraci. Luxemburgi, sexdecim Bruxellæ, si Sacerdotes numeres, qui in castris militum salutem curant, duo & quadraginta. In Hollandia tres. Superis, quod speramus, additi duodecim; ad Nouitios accessere duo & quadraginta.

C O L L E .

COLLEGIUM LO-
VANIENSE.

SODALITIA B. Mariæ numero sunt aucta & pietate. Clarissimus vir Iustus Lipsius quantum eius frequentatione profecerit, libris ipse editis liberè testatur. Hallas profectus nuper (sedes hîc in Belgio religione Deiparæ clara est) calamum argento cusum aræ suspendit, carmine signata res, ob libros editos virgini Matri votum, cui scilicet virgini, secundum Deum, studia, vires, ingenium, omnia refert accepta: itaque & libros ei suos dicat, & animo certo decretum est, nihil vt scribere libentius in posterum velit, quàm quo diuam suam ornare possit. Sanè tunc illam ipsam celebravit Hallensem virginem; nunc etiam altera propè à Louanio, (aspricollinam indignant) ac tertia Louanij in ipsa ciuitate nota, lucem vident. Commemorat ipsam varijs locis & prædicat, magno sibi ad omnem vitæ partem, atque ad hæc ipsa quæ scribit, adiumento fuisse. Certe quidem & ipse ornamento est, dum nullam officij partem prætermittit; cui abesse vel semel à congregatione Sodalium magna religio, etiam si è medijs quandoque mensis surgendum sit. Pari solitudine ad Sacramenta diuina, ad preces communes, ad reliquos Sodalium cœtus accedit, vt non scriptis modo & eruditione, sed etiam factis (quæ potior laus est) litteratis viris, doctisque omnibus ad cultum virginis facem præluceat.

EST & alterum viri cuiusdam nobilis exemplum

plum non vulgare; is ad annum vsque sexagesimum ætatis, celibem castamque vitam exegerat, rarus virginis cultor, qui virgente morbo ad extrema cum ventum esset, Benè, inquit, habet Sodales, quæ duo semper mihi fuere maxima vitæ præsidia, nunc sentio quàm vera sint, quàm solida morienti solatia : vnum quod Sodalitatis (scio quàm indignus) Dominam tamen ac patronam meam supplex coluerim : Alterum, quod pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta, diebus dominicis omnibus & sanctorum festis frequentarim. Denique fiducia plenus, ita diem suum obiit, vt multos ad æmulationem virtutis, & crebram dominicæ mensæ communionem excitavit.

FELIX iuxta cuiusdã adolescentis exitus, licet vita longè dissimilis, fuit : à congregatione Parthenia ad socios, moresq; improbos cum defecisset, præceps abire decreuerat in omne nefas; noluit infelicem perire Deus. Nam quem nihil preces, nihil monita flectere quiverant, ultio cœlestis iræ sæuiens flexit ac fregit. Subito correptus morbo, velut à numine monitus, sensit sibi moriendum esse : tum vero gemere, tum dolere. Quid multa? negavit se vel confiteri peccata, vel bene beateq; mori posse, nisi à toto sodalicio petitâ summisse veniã, nomen suum tabulæ redderetur, vnde paulo ante fuerat expunctum. Factum id quidem, sed propè serius ad confessionem peccatorum ventum est. Febris calore suo cerebrum occupauerat, rationemque euerterat. Desperantibus ergo medicis, sodales ad vota precesque confugere; quibus lux tanta menti impetrata est, vt æger toto vitæ cursu, nunquam animo perspicacior ad sui, scelerumq; suorum notitiam fuisse

fuisse videretur. Diarium illi erat, in quod ex more, diei cuiusque acta, fœda etiam & improba referre consueverat, magnum iam confessuro auxilium. Quoties vero, id cum promptum fuit, ingemit alto pectore? quoties fleuit? à quo veniam nõ petiuit? Maximè tamen hoc inter alia angebat animum, quod à Sodalitate B. Virginis, itemquè ab exercitationibus B.P.N. Ignatij, quibus domi nostræ fuerat eruditus, ad vomitum rediisset, in deteriora prolapsus; deniquè ritè confessus nihil repetebat frequentius, quam vnam hanc ingratitude, omnium sibi malorum causam extitisse. Variis insuper grauibusque agitatùs diaboli tentationibus, repetitæ idem confessoris subsidio, tranquillitatem victor inuenit, tandemque mente semper ad extremum serena, inter lachrymas precesq; suorum placide obiit. Ex ijs, qui apud nos spiritualibus exculi sunt B. Ignatij exercitijs, complures ad alias religiosorum familias, ad nostram accessere sedecim. Guardianus Franciscanorum vir insigni prudentia & pietate, cognito horum exercitiorum fructu, neminem se, deinceps in familiam suam admissurum dixit, qui non prius, (quoad eius fieri poterit) B.P. Ignatij diuinis meditationibus fuerit instructus. Rarius enim, alijs, inquit, & ægrè video rem ex voto succedere; hos autem & faciliores experior in omnem virtutem, & animo constantiores. De excursionem in Asperum collem, suadent miracula inibi, crebro Virginis ope patrari solita, vt paulò altius res tota repetatur. Locus est horrenti & inuio nemore, quinque à Louanio miliaribus distans; latrocinijs olim infamis, nunc religionè Deiparæ, & miraculis nobilis: ab asperitudine ter-

ræ & edito colle, Aspricollinæ Virgini nomen inditum. Statuam posuere veteres in quercu anosa, notum vicinis circumquaq; solatium, quoties aut mala febris, aut alia quæcunque lues ægros habebat, & sanitatem plurimi referebant. Factum iniuria temporum, sub annum circiter millesimum quingentesimum octogesimum, cum hæretici prædones scelerum suorum sacrarium eo in loco posuissent, furto an incendio non satis constat, certe statua perdita sit. Nihilominus frequentabatur locus ab accolis infirmis, & eodem quo prius beneficio, haustus è puteo vicino aquis, inuocato Mariæ nomine salutem bibebant. Mouit ea res virum quendam pium, Sichemensium, qui & ipse sanitatem fuerat miraculo consecutus, aliam pristino loco statuam, à se empram, vt reponeret: fecit vero & lubens, vel vt gratus esse videretur, ope recepta, beneficio; vel vt religioni hominum, pietatiq; in Dei matrem seruiret. Paulo post (nondum enim biennium est) Sichemis (oppidum est medio tantum milliario à colle remotum) præsidium Hibernicorum militum; in hibernis collocatum est, aderat è castrensibus nostris P. Gualterus Talbotus, is, quod sæpè ipse insolito quodam animi sensu (vt referebat) preces recitans ibi, magis quam alibi afficeretur, milites è suis misit, & ægros sæpè, quos manifestè videbat incolumitatem referre. Miratus loci sanctitatem, monuit accolas Virgini Matri electum esse collem istum, notarent porro, locum totius Belgij celeberrimum fore; Oraculi loco vocem acceperunt rustici; & verè fuit; editis scilicet infinitis iam propè miraculis, ijsq; certissimis, quæ multa ipsi Louanij oculis nostris adspeximus.

Hæc

Hæc & alia cum essent edita vernaculè, clarissimus vir iustus Lipsius, quo fidem suam pietatemque Virgini probaret, multum licet obgannientibus hereticis, latina fecit. Vnum tantum & alterum hic ascribam, quod ad nos pertinere videtur. E Patribus nostris vnus ardentissima febre astuans, cum iudicio medicorum non procul abesset periculo, aqua tantum epota, in qua lignum ex quercu B. Virginis (quercus ea est in qua primum imago stetit, quæ nunc in sacello reposita est) erat maceratum, subito ipsis emirantibus medicis convaluit. Alterum, idque fere omnium celeberrimum. Adolescens erat natione Heluetius, ciuitate Lucernensi, annos natus circiter viginti duos, Bruxellæ pauper, & omnibus notus, cæsar ex utero matris, monstro similis, prodierat in lucem; vix teretis atque exilis admodum longurior, seu iunci crassitudine pedes, & illi media carne, velut cartilagine quadam, pectori increuerant alligati, sic vt sub mento essent proximè genua, pedes non vltra nates porrecti, ita puluinari substrato, supposita velut largiore patina, per urbem Bruxellensem reptabat. Bruxella vectus in asperum collem, cum vespere, solito officio litanie Virginis & laudes canerentur, mirum dictu, solutis vinculis in nodis omnibus, nudus, vt erat, sine femoralibus, quæ nunquam vestiuerat, rectus stetit & potuit ambulare; cum vix tamen pedes exiles, tibiæ, vt dixi, iunceæ ferre hominem possent: quibus paulatim firmatis, solidatisque nihilo iam valet, vaditque minus, quàm si claudus contractusq; nunquam fuisset. Hæretici miraculum spectauere præsentés, & cum multi alij, tum ipse adolescens ad meliora conuersus est: qui se

vitamque suam B. Mariæ Virgini consecrans, Bruxellæ scholas nostras iam frequentat, altaris sacrosancta mysteria in octavo quoque die ac quo melius Virgini Dominæ suæ clementissimæ seruire possit, habere se dicit aliquam in votis religionem. Ferebant obrectatores maleuoli initio Iesuitas non adire locum, miracula quæ fierent non probare, ergo non adeo properè istò esse currendum. Quare vno vacationis die, Louanio simul viginti quinque Societatis homines profecti, re ipsa docuerunt, quis sensus noster, quæ pietas, quæ religio in Dei Matrem esset. Mirum quam exinde fama increbescente, collis ille cœptus sit frequentari. tota nobilitas aulæ Bruxellensis vario tempore, pro opportunitate quisque sua; imo & Principes ipsi Serenissimi, eodem profecti sunt. Quotidianum est totum collem, quam latè patet area, vbi nunc excisa sylua, rhedis nobilium, curribus, & equis peregrinorum, coopertum videre. Ex Anglia ipsa, Germania, Francia, Zelandia, Hollandia, Frisia, ferè quotidie sunt peregrini, & hæretici quidem, qui testes miraculorum oculati, non conuertuntur modò, sed alios complures ad fidem adducunt. Vno die, vt numerus aliquo modo constet peregrinorum (dies erat B. Virginis in æstate visitationi sacer) dicuntur supra viginti hominum millia eo in loco numerata fuisse. Duo sunt tantum hæcenus Sacerdotes, nobis addictissimi, & voto nostri. Die, qui B. Virgini assumptæ solennis est, totaq; octaua, qua frequentissimus semper erat concursus, duo è nostris fuere, promulgatis iussu Archiepiscopi Mechliniensis indulgentiis, quas Pontifex Sanctissimus missionibus nostris concessit. Mirum quæ fiducia
fit

fit hominibus, magis ibi quam alibi peccata que-
que grauiſſima confitendi. Hæreſim eiurare, ca-
ſtitatem vouere, magnas multasque opes dona-
riis paratis Virgini dicare, prodere diu nefario ſi-
lento preſſa peccata, compungi intus animo,
quotidiana ibi & vulgaria ſunt. Hæreticus hoſtis,
multa iam ferente fama de loci huius celebritate,
inaudierat: collocatis tot ampliffimis donis nihil
putabat eius opulentia & diuitiis comparari poſ-
ſe: quod ſciret nihil obſtare conatibus ſuis poſſe,
noſtro milite etiam tunc in Flandria occupato,
decem equitum turmiſ vndique è præſidiis, vt
fieri poterat, euocatis, armatus venit. Aderant
cum Reuerendo Patre Prouinciale tres è noſtris,
cetera tam nobilium, quam ciuium honorum vn-
dique, ſexus vtriuſque plurima multitudo: facel-
lum, pretioſiffimis quibuſque theſauris expoſitis,
ad feſtum paratum: nullum in vicinia præſidium:
quis non merito timeret omnia, plurimis capti-
uis ductis ex ditioribus, hoſti ceſſura? Beata Vir-
go malum auertit. Media nocte, qui pridie du-
bium fuerat, certus venit nuntius, hoſtem omnino
proximum citariſſimis equis, vt auferat omnia,
aduolare. Reuerendus Pater Prouincialis, quod
rogatus eſſet vt ſacrum ſeruaret loci pignus, ſta-
tuam inquam B. Virginis, magis omnino pro illa,
quam pro ſe ſollicitus, primus ſubduxit ſeſe in
vicinam quandam nobilis amici domum, & ſo-
cio Sacerdoti, ſi qua poſſet, imaginem ferendam
ſeruandamque commendauit. Alij noſtri cum re-
liqua multitudine hæſere tantisper, donec pro-
pius aſſeſſe periculum, & certius videretur: quod
cum in proximo fuit, vnam que reliqua erat Hie-
rothecam, cum ſacris hoſtiis Sacerdos noſter fe-

stinus exportauit. Breui post cum decem turmis armati Hæretici & auidi prædæ, sed omnibus prius elatis, in rem vacuum venerunt: Templum quidem, quod imposito ligneo tecto recens erat exstructum, iniecto sæpius igni tentarunt adurere, sed nullo, quod mirum, successu: tantum altaris tabulas dissecuere gladijs, reliquum vix æstimari pauculis florenis potuit, quod abstulere. Ex iis velociores aliquot equites insecuti pios fugientes, pauculos tantum, & pauperculos duxere. Pater qui Hierothecam ferebat, quod sine Dei Virginisque certo præsidio fieri non potuit, etiam cum ex veste Societatis nosci posset, captis à proximo latere sociis, post septem aliquam voto nuncupato se proiecit, sicque cum sacro Christi corpore illesus euasit; Reuerendus Pater Prouincialis cum sociis duobus, domum nobilis intutam ratus, in siluæ latebras se immisit, perque inuia, deuia domum reuertit. Ita quatuor e nostris certo Dei Virginisque Matris auxilio seruati. Ceterum ad suos reuersi hostes non impunè tulere iniuriam. Nam in ipso itinere, ex præcipuis ductoribus aliquot subita morte extincti sunt; non diu postea clade alibi accepta, turmæ istæ præ reliquis, multis interfectis, fusæ fugatæque dicuntur. Bredanus item gubernator hæreticus, quod nihil de prædâ sibi aduehenda dubitaret, per summum nefas, B. Virginis statuam venalem Catholicis ibi agentibus proposuerat: sed hoc illi pretium à B. Virgine persolutum, quod male multato milite, ne tantum quidem recepisse se dixerit, quantum equorum soleis reparandis opus esset.

COL-

COLLEGIVM TOR- NACENSE.

GRASSATA hoc anno pestis, aliquos ex omnibus aliorum Religiosorum familiis abstulit: è nostris, licet ob ægrorum visitationes periculo vicinioribus (quæ Dei est gratia) neminem. Pro antidoto fuere, indictæ nostris ad malum auertendum preces. In templo nostro, decembri mense ad fastigium perducto, prima dominica aduentus, diuina officia celebrari cœpta.

COLLEGIVM AV- DOMARENSE ET SEMI- NARIVM ANGLORVM.

AD MODVM hic floret catechesis & numero, & fructu, fuerunt senes octogenarij, qui propositis inibi præmiis inuitati, interrogando, respondendo, palmam retulerint victores,

SEMINARIVM Anglorum Audomari, iuxta collegium est. Iuuentutis numerus solito est auctior, & si famulos annumeres, centenario maior. Missi Romam duo, Vallisoletum octodecim; ingenio pollent omnes, & recta indole, vt idoneos liceat operarios Anglicanæ vineæ sperare. Luxit domus obitum Rodulphi Emersoni fratris nostri, qui post viginti annorum carcerem, ex Anglia tandem in exilium pulsus, mortis hic locum inuenit; decem tantum vel vndecim mensibus inter nos fuit, & ita æger, vt nec ingredi, nec

ad vllum prorsus officium corporis sese mouere posset: cuius magna interim patientia, sed præcipua in Dei Matrem pietas eluxit, cui horarias preces quotidie persoluebat. Heroicâ item obedientiâ vitam, libertatemque infra superioris imperium æstimabat. Hic enim ille est, qui B. Martyrem Edmundum Campianum in Angliam duxit, periculi perinde omnis, arque vitæ viæque socius, quem martyr ob staturam corporis breuiorem, in epistolâ quadam suâ homulum suum appellauit. Præcipuum ei solatium tot ærumnis, laboribusque pro Anglia sua exhaustis, hoc extremum fuit: quod idem ille, qui magno Anglorum Apostolo Gregorio festus est dies, dies illi vitæ supremus esset.

O B I I T & alius adolescens Thomas Pen, ingenuus & nobilis, in hæresi quidem educatus, sed animam sortitus bonam, & facili negotio Catholicæ militiæ adscriptus: qui Bononiæ in Gallia, cum illic stipendia mereret, Anglo cuidam opifici, viro Catholico obuiam factus, qui ad eadem nostram sacrum initurus conuiuium paschalibus feriis adit, eum officij causa comitatus, concionantem nostrum audiuit: & semel audiuisse satis fuit. Continuo captus Euangelicæ veritatis retibus manus dedit. Mirum exinde quam succensus illi animus fuerit, vt militia relicta & sæculo, studiis se potioribus daret. Cui tandem, ipso Dei paræ sacro die, ex animi sententia, cecidit, vt inter studiosos Anglos reciperetur. Quo tum feruore sericas vestes, annulos gemmatos, fuluam comam, auratum ensen cum toto veteri homine facessere iussit, vt nouum lætus ac beatus indueret: nullus erat osculis vesti impressis, piisque lachrymis

chrymis finis. Atque vt initia, sic progressus in studiis & virtutibus erant: & exitus sane haud impar exspectandus erat, ni phthisis consumptionisque metu remittendus in patriam fuisset. In qua pericula quidem non defuerunt: sed vicit omnia constans animus. Cum vero spem salutis nullam, nec in aëre quidem natiuo, medici facerent, tum ne visâ quidem hereticâ matre, vt ne in Anglia inter fidei hostes moreretur, ad Patres suos amantissimos reuetsus est, tam felici per mare & terram cursu, vt qui die in Anglia ientaculum sumpserat, eodem in Belgio hîc Audomaropoli cœnam, in seminario nostro caperet: sed tam æger; vt vix paucis diebus interiectis, lectulo compositus animam agere cœperit. Votum indicauerat P. Rectori, quo vehementer ardebat in Societatem recipi, & in ea mori: cui voto fauebant quidem omnes maxime, sed longius tum agente R. P. Prouinciale, dum scribitur ad R. P. Visitatorem, qui propius aberat, & rescribitur, periculum pæne fuit in mora: angitum ille miserè, & precibus importunis agere, ne literæ exspectarentur. Sed P. Rector nescio quid præfagiens animo boni, imo verò, inquit, fili exspectabimus; si societatem cogitas, quæ prima hominum societatis nota est, ab obedientia incipe. Mando tibi quantum possum, vt exspectes, nec antequam responsum tibi fuerit à R. P. Visitatore, ex hac vita discedas. Paret enim uero iuuenis, & lætus in posterum tanquam voti securus, certusque agit: nec vana securitas, nec obedientiæ inanis fructus fuit. Nam dum ritè sacramentis omnibus, quæ benè moriturum comitantur, adhibitis, velut flammula supererrans anima trepidat

pidat, ecce tibi noua lætaque res, nunciatur R. P. Visitatorem in urbem venisse, ad eum curritur, admittitur in societatem adolescens, vota distinctè nuncupat: extendit, vt potest, brachia: socios omnes amplectitur: nec multo post magno suo gaudio vita defungitur. Funus ab utroque collegio honestatum, in templo nostro depositum est. Iungatur huic alterius item militis Angli, genere pariter & animi magnitudine nobilis, conuersio. Is impetum hostium suis omnibus vel interfectis, vel in fugam versis, solus cum sustineret, Oostendæ à nostris captus fuerat; cuius miratus virtutem peritiamque bellicam Marchio Spinola, primus Archiducis Alberti hoc in bello dux, serio in castris laborarat, vt errore deposito, Catholicam potius militiam sequeretur. Nihil admodum quidem tunc effectum, sed profuit hominem ad nos mitti. Spatio namque dato, cum multa per animi quietem, quæ ipse sibi olim ex sacris literis collegerat, proposuisset; paucorum dierum velitatione ita demum victus est, vt omnino concesserit veritati. Catholicus factus, magno animi sensu confessionem omnium, à prima infantia commissorum repetijt, & sacrosancta Eucharistiæ mysteria piè participauit. Denique ita conuersus, bello relicto in Angliam rediit, vnde non ita pridem multa se pro fide Catholica pati, eaque lubentissimè, ad nos perscripsit. Sæuit etiamnum in Anglia persecutio, atque in studia nostra, scholasque, partim leges veteres confirmatæ, partim nouæ multæ sancitæ: sed nihil omnes diaboli machine aduersus bene munitam pietatem possunt. Tanto desiderium ardentius Anglis, ad literarum virtutisque velut mercatum, vt
 magna

magna multitudine suos huc certatim mittant. Vno die nuper & importune satis, quod imparati essemus, duodecim superuenere, omnes honesto loco nati. Alij crebris contendunt literis, & nobilissimi quique primi, locum ut sperare promissum possint: neque pestis timetur, neque principium curantur minæ, sed quasi vitæ, periculorum, fortunarumque omnium obliti, ita pro vna Dei gloria, fideique instauratione contendunt. Adeo verum est virtutem, & palmam, quo plus præmuntur, magis in alta piti. Ceterum omnino magna apud summos viros de Seminario existimatio: quorum fere nemo urbem prætergreditur, qui non ædes nostras humanissime inuisat. Castellæ Comestabilis cum nuper templum adiisset, mirum quam vocum fidiumque concentu, itemque versibus tam græcis, quam latinis fuerit recreatus. Viceadmirallius Angliæ, cum duceret reduceretque pacis fœderandæ causa Comestabilem, eousque progressus humanitate est, ut cum nostris familiariter pransus, sumpta in manus patera (qui mos est Patriæ) omnibus salutem Regis sui commendarit. Super mensam edito dramate, nihilo minus eo, quam epulis est oblectatus. Placuit & linguæ græcæ prompta inter iuvenes exercitatio: ante omnia tamen quod ea in ætate, tantoque in numero, tam continuum animaduerteret ordinem, tantumque silentium; denique sinceri amoris multis editis argumentis ita discessit, ut sanctè affirmaret, omnia quæ viderat se Regi narraturum.

COL.

COLLEGIVM DVA-
CENSE, CAMERACENSE,
INSVLENSE.

DVACI nihil admodum est noui, quod non alibi notatum. Insolita tamen iuuentutis frequentia. Centum septuaginta laurea magistrorum donati: nunquam ante vel ab ipsa vniuersitate condita plures. Quæ nuper inter ciues erecta Sodalitas, viget eximiè & exemplo profuit. Longe solito frequentiores (duo quandoq; hominû milia) ad epulum cæleste conueniunt. Fecit liberalitas fratrum nostrorum quatuor, dum certa Superiorum voluntate, quæ in bonis habebant vtiliter erogant, res domestica vt aucta sit octingentis annuè florenis.

CAMERACI, Quæ temporum iniuria, multis annis intermissæ fuerant lectiones, & scholæ, hoc primum anno restitutæ sunt. Magna Illustrissimi Domini Archiepiscopi, in nostris alendis beneficentia: Ordines tamen patriæ ad scholas, domicilia, supellectilem collegio necessariam conferunt. Felici studiorum initio, datus in scenam S. Ioannes Damascenus, magna omnium applausu, atque approbatione acceptus est. Conciones habitæ, catechismus explicatus, vtrobique respondit fructus: crescente in dies pœnitentium numero, confessoriorum numerus augendus fuit. Præfidiarius subinde miles adiutus; quinque ab hæresis errore Germani, in viam veritatis reducti sunt. Insulis nihil præter solita Societatis officia, peculiare hoc anno ab aliis diuersum occurrit.

COL-

COLLEGIUM LEO-
DIENSE, TRAIECTENSE,
LUXEMBURGENSE.

LEODII frater noster Ioannes Herbinus, postquam Domino solidos quadraginta annos in Societatis obsequio domestico seruiisset, meritis ætateque grauis, è viuis excessit. Quæ in vrbe gesta, fere cum aliis annis sunt communia: quæ foris autem, præsertim in duobus oppidis Leodina diœcesis, Maseca & Tungris, nonnihil habent, cum fructu, nouitatis. Nam Masecæ quidem præter concionem & catechesim, accessit lectio de quæstionibus conscientia, ad quam Canonici, Religiosi, alijque Ecclesiæ ministri, concurrunt. Ita expulsa est nonnullorum simul cum inertia vitiorum matre, ignoratio: & sacramenta ritè, & maiori cum auctoritate & religione, quam antehac, vsurpari cœpta. Pastor nec verbo, nec exemplo gregi utilis, ad hoc saltem à nostris inductus est, vt collegam sibi adscisceret. Is porro consuetudine nostrorum vsus, non sibi modo, sed aliis quoque intantum profecit, vt cum vix pauci antea, in præcipuis festis etiam Paschalibus, ad Pœnitentiæ, & Eucharistiæ sacramenta accederent, iam postremo Paschate, tribus è nostris vna cum Pastore occupatis, dies audiendæ multitudini satis non esset; immo vix ad cibum necessarium dato spatio, in horam vsque tertiam post mediam noctem peruigilio laborandum fuerit. Hæc Masecæ. Tungris curatum vt die Sanctissimi Sacramenti diu intermissa solem-

solem-

solemnitas instauraretur, iretque more maiorum cum Christi sacrosancto corpore per urbem supplicatio; Celebritas noua plebem permouit, conuiuioque insolitam multitudinem, cui instruendæ conciones, per septem ferias proximas, habitæ latinæ iuxta & vernaculæ, haud parum commodarunt. Mulier anteactæ vitæ pertaxa, quod videret inueterata mala, difficile sanari, prope ad desperationem accesserat; ad hanc, dum in templo Beatissimæ Virginis, loco subobscuro semotoque plus satis dolori indulget, fortè concionatoris nostri vox vna allapsa, iacentem erexit, ac melius impostero, sperare docuit. Quare confestim à concione (adeo efficax est verbum Dei opportunè auditum) totius anteactæ vitæ maculas confessione deterfit.

T R A I E C T I, miseris licet temporibus, tamen fréquentes fuerunt scholæ; discipuli omnino sexcenti numerati. Plerique in superioribus classibus, qui vel ingenio pollent, vel excellunt diligentia, religionem cogitant. Peregrini ad S. Seruatium duplo plures hoc anno, quam superiore venerunt; omnes à nostris, vt rite sacra perciperent, adiuti. Magnus hic mendicorum ex agris vicinis numerus; item eorum, qui mechanicis artibus dant operam; Quare ne vagi incertique, sacris potissimum diebus, per urbem cursitent: Senatus, ex consilio nostrorum, scholas instituit, vbi honestis exercitationibus legere literas discant, & scribere. Sed quæ ad pietatem valet, ea iudimagistro præcipue cura imposita: ante meridiem simul omnes ad rem diuinam audiendam, à meridie ad lectionem catechisticam ducit. Hoc institutum & ciuibus probatur, & prodest pauperibus;

ribus: inter quos vt diligentior quisque, modestiorque videtur, ita sentit optimum quemque in se liberaliorem.

LUXEMBURGI, qui præcipuus noster erat cum magno animorum lucro concionator, morte subito interueniente, concionibus simul & vita defunctus est. Rara in homine vis eloquentiæ erat, sed animarum zelus, quo feruebat, longe maior. In scholis, contagionis metu, minor aliquanto numerus, trecenti tantum sunt adolescentuli, sed ingenui & ingeniosi: quibus abcedente lue, & nouis excitatis classibus, magna expectatur vndiquaque accessio. Festo assumptionis proximo inchoata Deiparæ Sodalitas: oratio latina ab vno è nostris habita: conuenere quamplurimi viri graues, qui statim initio nomina sua dedere futuræ Sodalitati. Magna facello nostro, & rara munera à duobus Abbatibus data: reliquiæ scilicet Sanctorum, S. Willebrordi & S. Barbaræ, ab Epternensi Abbate; S. Simonis autem Apostoli, & spongiæ, qua Christo patienti acerum porrectum, à Munsteriensi.

COLLEGIUM ANTVERPIENSE.

ANTVERPIÆ, quo vicinior est rebellibus ager, messis eo lætior & vberior fuit. Quinque minimum & triginta ab hæresis peste sanati; plures longè à corruptis moribus & libidine, ad honestiorem vitam reuocati sunt. Annis quinque, impura consuetudine cum adolescente vsa puella, quod matrimonij spem videret nullam,

nullam simul salute desperata orco se deuouerat,
 & laqueum sibi misera parabat, melius auctore
 nostro sacerdote consilium fuit: voto concepto
 ad B. Virginem Aspricollinam iter vertit: salutem
 ab ea certam, & quam non sperabat ab adoles-
 cente, matrimonij stabilem fidem impetrauit.
 Mulier coniugata, quod opinaretur merito se
 contemptam, despiciatamque, diabolo sæpe per-
 visum impellente, eo denique venerat, vt in a-
 quis ærumnas omnes, simul cum vita sepeliendas
 putaret: adeoque iam furens in puteum abiecerat
 sese, & vndis altissimis, iugulo vt erat læso
 cruenta, propè iam mergebatur; adfuit extremis
 periculis Deus, extrahi potuit vix semiuiua, con-
 tinuo adiuta à nostris, pessimi mutatione consilij,
 exin, cum per valetudinem potuit, exhomologesi
 facta, Deo, marito, sibi conciliata est. Quæ sacer-
 dotem, mendaciis sacrilegis diu in confessione
 luserat, furore atque infamia pœnas dedit. Dice-
 bat identidem videre sese Tartarum, vastis vrgen-
 tem faucibus, immanique hiatu, quem si maxime
 vellet, nec ipsa morte quidem posset vnquam ef-
 fugere: propinquis suis, ob nota quædam sibi fla-
 gitia, mortem æternaque incendia denunciabat:
 actum cum illa: spes proposita veniæ, arripuit,
 ad se rediit, rite pœnitentiæ sacramentis expiata,
 mutauit omnia: quæque prius oderat, Eucharis-
 tiæ, confessionisque medicamina: nunc tenere
 amat, & cum suauissimo animi sensu frequentat.
 Adolescens è scholis nostris hæretici filius, sed ipse
 Catholicus, adiecto ad religionem animo, nullis
 promissis minifue retineri, aut deterreri potuit,
 quin nudus nudum Christum, spreta, quæ eum
 alioqui manebat, amplissima hereditate sequeretur.

tur. Inuicta æque virginis pro castitate constantia. Christo se deuouerat ætate prima, parentes ad alias nuprias vrgebant; vbi præmiis metuque proposito, verberibus quandoque additis, ægrè vident rem ex voto procedere; maioribus accensifuriis, carcerem, nisi pariat, mortemque minantur: sed hæc minas contempsit, parentes superauit, Christo nupsit. Æris alieni restitutio legitimis dominis facta est: trecentos vnus aureos: alij duo, florenos reddidere circiter octingentos.

P A C E composita inter primarios viros, quæ exasperata erant vtrimque iurgiis, & contentionibus odia, deposita sunt. Concio supra fidem frequens. Apostatæ ad suos remissi duo.

COLLEGIUM BRUGENSE.

EX viginti qui Brugis de societate versabantur, duos mors eripuit. Alter oratoriæ facultatis professor, medio studiorum vitæque cursu, lento intercutis malo contabuit: Coadiutor alter morbo, ætateque fessus, cum triginta ab inita Societate, domesticis in ministeriis annos laborando compleuisset, hoc vltimum addidit difficillimo familiæ consecrandæ casu, Patrem vt contagione in Castris Oostendanis mortuum sepeliret. Gratum Deo visum obsequium: paucis post diebus ipse sociorum inter manus agens animam, cum cælo maturus esset, & mori non recusaret, simul impensæ charitatis, simul obedientiæ promptissimæ præmium, vt speramus accepit. Hæretici duo ad fidem Catholicam conuersi.

X x

Brugis

Brugis pro felici exitu belli Oostendani, ob vicinitatem præcipuè supplicatum est. Omni feria quinta, post concionem tempori accommodam, litanias cantari, preces, composita ad pietatem musica, produci ordinarium fuit. Si quando extraordinaria postulare necessitas videretur, in quinque sexue dies, imò nuper capta ab Hæreticis Slusa, cum exitum imminere vltimum patriæ, rebusq; Catholicis videretur, in quindecim perpetuos dies noctesq; oratio producta est. Centurio nobilis amicus noster, capitis damnatus, cum traheretur ad supplicium, fidem collegij nostri, & veterem cum Societate amicitiam contestans, imploravit. Valuit apud Principem P. Rectoris intercessio; cognita melius causa, quanquam commemoratis offensionibus parebat reus, concessit tamen precibus, vt vel ab ipso theatro liber absolutusque dimitteretur. Secuta est grata populi admurmuratio. Quippe intellexit Societatem amicis suis extremo periculo non deesse.

C O L L E G I V M G A N -
D E N S E , E T C O R T R A -
C E N S E .

GA N D A V V M, ciuitas iam olim infecta hæresis contagio, præcipuè contra hæreticos industriam nostram exercuit. Valere plus solito conciones: plures hoc anno, quam alias, ad sanam fidem reuocati sunt. Anabaptistæ baptisate fuerunt abluti septem, ceteri multo plures de Caluini, aut de Lutheri secta. Scholæ pietatis studio florere & litteris. Decem sæculi spretis illecebris
reli-

religionis institutum amplexi sunt. Æque inter catholicos ciues laboratum est. E fordido libidinum cœno, ad mores castos, honestamque vitam erecti plures. Adde B. P. N. Ignatij reliquias, morbis religiose adhibitas, extremo mortis discrimine, medicis desperantibus, octo hominibus saluti fuisse.

CORTRACI perinde vt Gandavi strenue pro munere nostro, pro Dei gloria laboratum est. Populi beneuolentia, magistratus liberalitas crescit indices; si utilitatem operæ nostræ liceat ex eo æstimare, nunquam antea copiosior fuit: solito maior est in concionibus, in vsu Sacramentorum frequentia. Oculis notari potest pietas in Deum, caritas in proximum quemque, quantum incrementis aucta quotidianis profecerit. Puella quædam vitium aliquando passa, quod aperire peccati turpitudinem Sacerdoti non auderet, vastante mentem perturbatam conscientia, quinque perpetuis annis meditata secum fuerat, laqueo melius, an flumine, an ferro vitam perderet; tandem deliberata per summum nefas morte, propius cum periculo ad aquas accessit, & ne qua religio animum à concepto facinore reuocaret, auctore diabolo, rosarium B. Marię Virginis, ceream cœlestis agni imaginem, sacra omnia à se longè in fluctus abiecit, certa iam præcipitem se dare & mori: quando ecce specie quadam, supra humanam venerabilis, velut lapsa de cælo matrona apparet: quid agat misera, cur se perditum eat, requirit: denique persuadet, vt reduci se ad amici proximi domum patiat, & ducit ipsa; sed media de via cū in tuto essent omnia, vt visa repente fuerat, ita etianescit subito ex oculis,

is, & medius per auras abit. Adeo illi profuit, etiã
 n tantis sceleribus, nunquam Beatissimę virginis
 Marię, cui addictissima erat, cultum honoremq;
 neglexisse. Viro cuidam, qui sobrius vix vllum
 diem vixerat, Virginis idem p̄sidium saluti fuit:
 solitus ille fuerat nullo intermisso die, quotidie
 ad ædiculam B. Marię concedere, salutem illi
 suam, & ne subito moteretur, commendare: ali-
 quanto igitur ante mortem, cum debiliorem
 eum fecisset vsu longo perpetua ventris inglu-
 uies, acrioribus stimulis rationis Deo reddendę
 admoneri se sensit. Oderat ante nostros, sed vbi
 saniora consilia meditari cępit, primos euoca-
 uit: accessimus, profuimus: audita confessione,
 vltro ipse, tactus videlicet insigni quodam pe-
 hitoque cordis dolore, non prius mori se posse
 dixit, quam publice pro concione, à ciuibus, quos
 toties improba vitę consuetudine offenderat,
 veniam petiisset: quod cum à concionatore no-
 stro, ipsius nomine factum esset, expirauit.

COLLEGIVM IPREN-
 SE, ET BERGENSE.

BEATI P. N. Ignatij reliquię, parientibus
 compluribus magno adiumento fuerunt. In
 vna femina species est miraculi manifesta; impa-
 tiens ob mariti ignauiam, vitamque semper e-
 briam, proli, quam gestabat vtero, sibi que exi-
 tium fuerat imprecata, (impia quandoque &
 male concepta vota Deus audit, vt puniat) venit
 pariendi tempus, longis multisque doloribus cru-
 ciata non potuit eniri; desperat obstetrix, domum
 redeunt

redeunt, quæ aderant matronæ, frustra tentari omnia, actum de vita matris & pueri mœstæ conclamant: vellet iam, nihil vt temere mala imprecatione peccasset, misera. Bene tum euenit, vt vna adhuc reliqua femina, de B. P. Ignatij reliquis cœperit loqui, dicereque, multis desparata re puerperis auxilio, eas fuisse; atque ipsa quidem nescio quid simile experta, adhuc domi suæ, quas à fratre suo Societatis homine receperat particulas, magna cum veneratione seruabat. Feruntur illico quęcunque illæ erant, collo parientis appenduntur, inclamatur fide recta nomen B. P. Ignatij: & ecce subito, meritis haud dubiè sancti viri, læta & sine dolore enititur, & viuus valensq; partus effunditur. Incessit homines admiratio, & gratiæ per vrbe[m] solemniter Deo actæ. Cui rei vt fides ad posteritatem certa constet, Poperingæ, vbi id accidit (vicinum Ipris est oppidulum) publicis vtriusque Senatus tabulis, res hoc ipso anno consignata est. Quod sequitur, ad commendationem Sodalitatis Deiparæ facit. Ipris Senator erat vir antiquæ pietatis, sed vt fit, à nouis pietatis studiis, & incitamentis alienus, etiam à Sodalitate B. Mariæ abhorrebat; mira res, subita correptus ægritudine, cum propè ante oculos vitæ finem spectaret, ita mutatus est, vt in sodalitiu[m] B. Mariæ Virginis adscribi, maiorem in modum exposceret. Miratur enimvero Præfectus Sodalium: sed ille non prius à petendo vr-gendoque desistit, quam voti compos, congregatis ad lectulum eius, qui sodalitatem regunt, votiuam Virgini orationem recitet; & consueto illis amplexu, sodalis ab omnibus salutetur. Visa res omnibus noua: sed illi profecto læta pluri-

num & salutaris fuit: Vidimus enim dum orationem illam legeret, manantes illi ex oculis lacrymas, vix vt præ nimia suauitatis dulcedine proloqui posset. Insequenti porro nocte, cum forte qui obsequij causa aderant, fabulis rædium noctis fallerent, silentium tantisper expetit, rogauit vt secum audirent suauissimos Angelorum concentus, qui ob iniram à se sodalitatem venerant gratulatum. Pristinæ iam restitutus valetudini, sodalibus omnibus exemplo diligentia, & propensissimæ in virginem Matrem pietatis egregiè prælucebat.

B E R G I S S. Winochi nonnulla cum hæreticis fuit contentio, duo ad saniolem fidem conuersi, quorum alter in vltima prope senectute, primùm baptismatis sacramêto initiatus est. Alter è castris Oostendanis elapsus miles, mentiebatur Catholici nomen, hic in valetudinario fidem ritè professus, Sacramentis omnibus munitus vitam finiit. Itum à nostris Dunkerkam, maritimum est oppidum Bergis propinquum. Tam ingratus initio aduentus noster Sacerdotibus vrbans fuit, vt nobis templa & monasteria clauderent: sed haud multo post, auctoritate Episcopi Iprensis interueniente, magno plausu fructuque recepti sumus. Hic iuuenis quidam cum matrem saxo petijisset, subito totius brachij manusque tremore multatus est: vt iam ad nullum vitæ vsum videretur apertus esse: postquam autem peccatum ritè est confessus, parte aliqua mali, non toto malo est absolutus: nempe vt exemplum sit ceteris, parentes non impune contemni. Vnus è nostris in ipso Collegio pestilentia extinctus est. Vnde magnus timor, ne iuuentus in ipso studiorum initio diffluerec

flueret. Quod ne fieret, euocati continuo alij Magistri è vicino Audomarensi collegio, scholas sustinuerunt, Quæ res Magistratui pergrata accidit, qui in huius adhuc nascentis Collegij ædificationem totus insistit.

COLLEGIVM VA- LENCENENSE, ET MON- TENSE.

HÆRETICI duo Ecclesiæ Matri restituti sunt. Vnus à Germania superiore profectus, virus quod ibi hauserat, latissimè hic effundere decreuerat; qui nostrorum opera conuersus, & omnibus vitæ maculis expurgatus, ad limina Beatorum Apostolorum Petri & Pauli iter ex voto suscepit. Vnius pueri, qui scholas nostras frequentat, insignis extitit constantia. Is defuncto hæretico Patre, cum sola egestate diues esset, virum inuenit Catholicum, qui sumptu suo nostris eum tradidit imbuendum, bono quidem certoque salutis ipsius, & vitæ præsidio: sed mater hæretica, pestes animorum nostros clamitans, id animo æquo non tulit: quæ nî fugeret puer & ad se rediret, omnia dira minabatur. Nec frustra minæ contemnti puero fuerunt. Domum per vias publicas rapitur, male verberibus multatur, incanatus nuda super humo noctes tolerare cogitur, multaque huiusmodi crudelitatis ferre argumenta: omnia fert puer, superatque, ut Christo, quem in scholis nostris hauserat, seruire posset. Vix iam ereptus malis, virtutum insigni ceteris exemplar est.

MONTIBVS Hannoniæ, vſitata domi omnia; foris promulgatæ Miſſionum indulgentiæ, fructum attulere non panitendum. Vno in oppido auditæ confeſſiones de tota vita trecentæ. Et tam multiplex è concionibus, & conſuetudine noſtrorum, vtilitas publicè emerſit: vt cum ſperare de obtinendo Collegio non liceret, ad Reſidentiam ſaltem, ſi impetrari poſſet, florenos, de æratio ſuo, annuos obtulerint octingentos. Lectis publice, quas Pontifex ſummus miſſionibus noſtris cōceſſerat indulgentijs, fructus is fuit vno in oppido, totius quod antea ctæ vitæ trecentæ confeſſiones auditæ ſint. Sodalitas B. Mariæ Virginis, quæ ciuium eſt, dum eximie optimatum nobiliumque virorum conſeſſu floret, quæ diaboli inuidia eſt, repente hoc anno, excitata tempeſtate, tota turbata eſt. Venère in ſuſpicionem ſodales, imo accuſati ſunt, quod ceteris contumaciores, dum nihil probant eorum admittuntque, quæ ad rectam vrſis gubernationem pertinent, neſcio qua ſua religione, rebus pro arbitrio nouatis omnibus, totum pæne reipublicæ ſtatum inuertant. Venit in iudicium cauſa: legitime vt oportuit, & ſeuere de re tota quaſitum eſt: Inueniri nihil niſi virtus potuit. Eo tamen res deducta eſt, vt vel hoc nomine, quod ſodalis quis eſſet, arceretur magiſtratibus, publiciſque muneribus prohiberetur. Ea tamen Sodalium virtus & animi conſtantia fuit, vt quantumcumque calumnijs publice, priuatiſque proſcinderentur, nemo tamen iuuentus ſit, qui non omnia potius, quam nomen meritumque Sodalitij perditum vellet. Viri vnus primarij, ex equeſtri ordine, (vt ab vno diſcere reliquos liceat) exemplum animi magni-

magni-

magnitudinis notabitur. Certus erat in annum sequentem, magno suo honore & commodo, de principe in senatu loco; proinde nobilis quidam ex amicis, cui Sodalitas haud placebat, machinis omnibus contendit, ut ne Sodalitatis respectu magistratum sibi pateretur præripi: sed dissimularet, atque ad tempus sodalitia careret. Cui ille, Egone, inquit, ut dissimulem, ut patiar deleri nomen est sodalitiij tabulis? Quanti vero id facis, se ad tempus patrocini Magnæ Virginis subducere? An non ego primus, qui nomen huic sodalitiij? Qui reliquos velut princeps duco? Quale id exemplum, si primus deficiam? si ob annum magistratum, nomen, quod æternum esse volo, deseram? ciuicos honores non tanti aestimo: Vitam, si ponenda sit, ponam potius, quam ut Deiparæ cultum videar neglexisse. Valuit ad reliquorum constantiam id exemplum. Clementius nunc agitur, postquam vnus magnanimitas ea, quæ graua putabantur, fecit videri puerorum terriculamenta. Aucta Collegij dos trecentis florenis annuis. Mille item quingentis templi suppellex. Obiit Frater noster Ioannes Lespine, magno sui relicto desiderio.

COLLEGIVM ATRE- BATENSE.

ATREBATI nouum Collegium successibus nouis & lætis, quâ virtute domi, quâ fructu vtilitateque foris augetur, & crescit in dies. In scholis quadringenti numerantur. Cænobita quidam discipulus noster
cum

cum festo die ante vesperarum officium, preces inambulans recitaret, præcipiti lapsu in saxi fodinam incidit, foueam immanem, horrenti hiatu, facile quinquaginta pedes altam: Euasit tamen viuis nullo accepto vulnere, tametsi decennio ante, cum simili lapsu decidisset alius, casu ipso extinctus fuerit. Sed adolescens hic noster beneficium diuinitus sibi impensum, precibus quas forte vicinum templum prætergrediens dixerat, & eleemosynæ ibidem erogatæ attribuit. Ædes fundo Collegij necessariæ, quas vendere possessores tergiuersabantur, Principum Belgij iussu, æquo precio nobis vñierunt. Platea quoque vna, nostris vsibus publica auctoritate cessit. His in spacijs construere nobis Collegium Abbas Vedastinus iam feliciter auspicatus est. Nam scholæ, ipsius vrbs extractæ sunt impensis, quibus supremum nunc imponitur fastigium.

COLLEGIUM BRUXELLEENSE.

RESIDENTIA Bruxellensis, Collegium hoc anno facta est: & scholæ pridie idus Iulias apertæ; & Deiparæ Virginis sodalitiū inter discipulos haud multo post institui cœptum. Virgo nobilis terrenam aulam diu secuta, & Archiducis Isabellæ honoraria, ex spe magnorum honorum & nuptiarum, gustato per nostrorum colloquia & monita contemptu mundi, despectiorem vitam, sed tutiorem & quietiorem elegit. Gandau Coletarum monasterium est, quod summum sectatur asperatæ vitæ rigorem, ibi se repugnantibus

bus quidem consanguineis, sed adiuuante Serenissima Archiduce, & nostris succurrentibus, ipso die Diuæ Claræ sacro se abdidit, supremo Domino expeditè seruitura. Simili conatu & voluntate, licet conditione non plane simili, septem aliæ diuersis virginum sacrarijs, Deo sese cum spiritali nostrorum auxilio per vota desponsarunt. Eadem in viris industria, idem securus est fructus. Quippe complures genere & ingenio præstantes, à mundi fluctibus in portum religionis se receperunt. Mulier, lecto diu affixa, cum stomacho refugiente cibi nihil admitteret, atrocissimis interim doloribus adeo cruciaretur, vt sæpissime animo linqui videretur: tandem cœlesti medela & S. Nicolai meritis, nostro hæc suggerente curata est. Lagunculam enim ei misit sacri liquoris, quem Diui Nicolai manna vocant: quo degustato, simulque inuocato Diui Nicolai patrocinio, initia præsentiscere cœpit sanitatis, nec diu post firmam integramque valetudinem adeptæ est.

MISSIO CASTREN- SIS.

IN locum eorum, qui prioribus annis in obsidione Oostendana è nostris interierunt, submissi sacerdotes sex, Coadiutor vnus. Tribus antequam deditio fieret mensibus, (quibus incrucescente in dies pugna, plures quam vlllo antehac tempore cecidere) satis constat censu habito, qua peste, quâ clade ab hostibus illata, plusquam tria & octoginta perijsse hominum millia bellatorum, vnde æstimari facile potest, cum soli fere essent

essent nostri, quorum tam necessario tempore peteretur auxilium, quantum periculi adeundū, quantum laboris exhauriendum fuerit. Percellebant animos omnium, quotidiana funera: quæ quo plura erant, hoc maiorem superstitibus mœstum, & ponendæ in tuto conscientiæ curam ingeriebant. Hinc multa nostris seges. Plurimi à flagitiosa libidine ad legitimos thalamos, à turpitudine, transiere ad honestatem. Hæretici non pauci, qui sub nostris merebant signis, Catholicam fidem amplexi sunt. Qui segniores erant Christiani, velut additis nouis flammis, ad studium feruoremque pietatis excitati. Solemne fuit militibus inter se omnibus, quotquot erant Catholici, quoties ad aggeres subeundum, vnde plus periculi, ad ædiculam nostram accurrere, crebrò preces concipete, ad Dei Matris effigiem genibus accidere. Non raro integræ cohortes, positis ad valuas armis, rei sacræ intererant, aut si non fieret, curuato genu precem faciebant, aut referebant pro sospitate gratiam. Quidam cum hostilis tormenti fulmine, pars vna sclopi fracta desiliisset, quod euasisset illæsus & cetera indemnis, partem illam, quæ remanserat in humeris, Deiparæ ad postem fixit. Puteus erat facello nostro contiguus, qui propterea quod imago B. Mariæ Virginis aræ proximæ insisteret, puteus Mariæ vulgo dictus est: satis compertum, probatumque est, ægros complures qui ex aqua biberant, sanatos miraculo, bona fide salutem Diuæ retulisse acceptam. Ædicula nostra, cum fortuito de proximo loco tacta daflagraret incendio, videre fuit qua pietate, quo studio, miles vndique totis è castris accurrit. Vere Catholicos licebat agnos-

agnoscere, ita pro sacris aris, pro focis agebant. Sed illud mirum, tanta ubique rerum & pecuniæ inopia, cum tota suppellex sacra, per eos ipsos esset elata milites ad hierothecam vsque sacram; quod omnia sartatecta reposita sint, neque quicquam omnino perierit incuria, aut furto minus sit. Mortis reus quidam cum suspendio esset addictus, vno è nostris euocato, per secretum aperuit religiosum se esse, & Sacerdotem quidem; Vix impetrari mora potuit ab Illustrissimo Marchione Spinola, dum capitalibus causis Iudex, qui tum Brugis erat, interpellaretur: interea noster, ordinis, vnde Apostata fugerat, superiores admonuit; facile quidem illi & docere potuerunt quod res erat, & liberum absolutumque hominem ad monasterium reducere; sed inedia ut erat, morboque in carcere publico confectus, ita non multos post dies mutato in melius animo, cum præclara quædam edidisset pœnitentiæ signa, inter fratres, & in habitu suo vitam posuit.

CVM Oostenda partim gladio, partim morbo, superioribus annis decem è Societate eripuisset, alios duos hoc anno eripuit. E quibus P. Bartholomæus Bossaert mense Aprili, lue, quæ statua nostra vastabat, infectus; paucis diebus extinctus est. Erat vir præcipuo quodam animi candore, spiritus feruore prorsus eximio, gratus omnibus, facile octodecim annis inter signa, & armorum strepitus versatus. Alter autem Pater Vincentius Paulinus, ex Italia huc in Belgium cum Marchione Spinola venerat; rara eius pietas in Deum, & zelus feruens in proximum, vna cum modestia & eruditione coniunctus: faciebat ut carus omnibus, & præcipuè Marchioni esset, cui

à Con-

à Confessionibus erat. Hic in expeditione omnium difficillima atque periculossima, (Slufas obsidione soluendas Marchio susceperat) die vno nec integro, quadringentos cum obligasset faucios, reliquos & multo plures sepeliuisset, viribus exhaustis domum relatus est: cumque inualecente continua febris accessione, iuuari medicina nulla posset, intra triduum expirauit. Diui Rochi effigies, sicut olim in Constantiensi vrbe à Patribus Concilij contagionem auertisse dicitur, ita & nobis certo præsidio fuit: quamdiu quidem illa stetit, vbi semel in æde sacra posita erat, quantumuis obsessi vndique malo, sepe in discrimen vocaremur, certum est sociorum periisse neminem. Addidit ea res animos nostris, & fiduciam propensius eos iuuandi, qui ab omnibus deseriebantur.

M I S S I O H O L L A N - D I C A .

M I S S I O Hollandica, quàm late rebelles hæretici ditionem tenent per Zelandiam, Hollandiam, Geldriam, Frisiam vtramque peruagata est. Hæretici quindecim tantum, sed vere & solide conuersi sunt. Catholicis præcipuum solatium est, quod sacramenta percipere, concionem audire, rei diuinæ interesse, vel furtim possint. Mille ducenti quadraginta, eoque amplius cœlesti pane refecti sunt. Ex quibus erant quinquaginta prorsus rudes, & qui nunquam ante vel ad confessionem sacram, vel ad mensam Dominici corporis accesserant. Qui viginti tri-
ginta

ginta quadraginta annos abstinerant sacris, sex & triginta numerati sunt. Duo de quadraginta partim infantes, partim adulti baptizati sunt. Plurimi turpitudine relicta, & incestis moribus, ad meliorem honestioremque vitam conuersi. Ceterum quod magna cautione, & circumspecte admodum hic agendum sit, nihil magnopere occurrit quod non vsitatum: Sed illa quidem quae vsitata sunt, dum crescunt indies augenturque fructus, plures operarios requirunt.

PROVINCIA

POLONIÆ.

NUMERAVIT hæc prouincia locis tredecim, socios nonaginta quinque supra ducentos, è quibus Sacerdotes centum & vnus; Magistri Sacerdotes viginti duo; non Sacerdotes vndeuginti; Scholastici vnus & sexaginta; Coadiutores sexaginta octo; Nouitij triginta sex. Omnes vna domo Professa, quatuor Collegiis, vna domo Probationis, quatuor Residentiis, ac totidem Missionibus continentur. In Cracouiensi domo Professa numerantur viginti vnus; In Collegio Posnaniensi quinquaginta duo; In Calisiensi duo supra sexaginta; In Lublinensi triginta sex; In Iaroslaiensi triginta & vnus; In Residentia Leopoliensi tredecim; In Gedanensi sex; in Torunensi octo; In Sendomirensi vno missus; in Missionibus in Aula quatuor; In Volunia duo;

in